

นวัตกรรม “ชุมชนยั่งยืน ปลอดภัยเสพติดด้วยพลังเครือข่าย”

สาขา การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

ประจำพุทธศักราช ๒๕๖๘

นายวินัย เกียนงาม

อสม. ดีเด่นระดับภาคเหนือ
จังหวัดชัยนาท

นวัตกรรม ชุมชนยั่งยืน ปลอดภัยด้วยพลังเครือข่าย

ชื่อนวัตกรรม : ชุมชนยั่งยืน ปลอดภัยด้วยพลังเครือข่าย

ชื่อเจ้าของผลงาน : นายวินัย เกียนงาม

ประเภทนวัตกรรม : ☐ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)
☐ นวัตกรรมบริการ (Service innovation)
☒ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)

จังหวัด : ชัยนาท

อสม. ดีเด่นระดับ ☐ เขต ☒ ภาค

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

พื้นที่ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท มีประชากรประมาณ 2,182 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม การคมนาคมสะดวก ชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและมีความร่วมมือดีในกิจกรรมส่วนรวม

จากการสำรวจของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวัดโพธาราม พบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่ที่ 2 ของตำบล มีผู้เสพถึง 45 คน และผู้ค้าจำนวน 3 ราย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ และความสงบสุขของชุมชน

เพื่อแก้ไขปัญหานี้ จึงได้พัฒนานวัตกรรม “ชุมชนยั่งยืน ปลอดภัยด้วยพลังเครือข่าย” โดยอาศัยพลังของชุมชน และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมกันสร้างกลไกป้องกัน บำบัด และเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน ภายใต้แนวคิด “ชุมชนจัดการตนเอง”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งและปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง
2. เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ
3. เพื่อลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ป่วยหนักไปจากพื้นที่
4. เพื่อสร้างแบบอย่างการพัฒนาชุมชนโดยใช้พลังเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาสังคม

ขั้นตอนการดำเนินงาน (ระบุขั้นตอนของการจัดทำ/รายละเอียดกิจกรรม)

นวัตกรรมนี้ใช้แนวทาง “มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” และดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. **ตั้งคณะกรรมการเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง**
แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนและแกนนำหมู่บ้าน จำนวน 32 คน ประกอบด้วยผู้นำชุมชน อสม. และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ
2. **จัดตั้งกฎชุมชนเข้มแข็ง**
ร่วมกันร่างและประกาศใช้ “กฎกองทุนแม่ของแผ่นดิน” เพื่อเป็นข้อตกลงในการป้องกันยาเสพติด
3. **จัดอบรมและให้ความรู้**
จัดอบรมทุกวันที 25 ของเดือน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและฝ่ายปกครองให้ความรู้เรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ รวมถึงจัดทำแผนพับและประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสาย
4. **จัดตั้งกองทุนเพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพ**
นำเงินตั้งต้นพระราชทาน 8,000 บาท มาบริหารจัดการ ร่วมกับการทอดผ้าป่าประจำปีและการบริจาคจากชุมชน รวมเป็นเงินทุนหมุนเวียนกว่า 74,000 บาท
5. **ประชาคมคัดแยกโดยสันติวิธี**
ใช้การประชาคมเพื่อแยกครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดออกจากครัวเรือนปลอดภัย โดยไม่ใช้กฎหมายบังคับ แต่เน้นความเข้าใจและการให้โอกาส
6. **จัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง**
มีการตั้งด่านตรวจปัสสาวะเดือนละ 1 ครั้ง ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และใช้ อปพร. เฝ้าระวังในพื้นที่
7. **การรับรองครัวเรือนปลอดภัย**
มอบธง “ครัวเรือนปลอดภัย” ให้แก่ 184 ครัวเรือน จากทั้งหมด 210 ครัวเรือน
8. **ติดตามและประเมินผลทุกเดือน**
มีการประชุมทุกวันที 25 ของเดือน เพื่อทบทวนผลการดำเนินงานและปรับแนวทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

- จำนวนผู้เสียชีวิตลดลงจาก 45 คน เหลือเพียง 12 คน
- ผู้ค้าทุกรายหมดไปจากพื้นที่
- ครั้วเรือน 184 ครั้วเรือน ผ่านการรับรองเป็น “ครั้วเรือนปลอดภัยยาเสพติด”
- มีบุคคลต้นแบบที่เลิกยาเสพติดสำเร็จ 2 ราย
- ชุมชนเกิดความร่วมมือเข้มแข็ง มีการเฝ้าระวังและตรวจสอบภายในอย่างต่อเนื่อง
- ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐ เป็นชุมชนต้นแบบด้านการจัดการยาเสพติดของจังหวัด

ปัจจัยความสำเร็จ

- การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งผู้นำชุมชน ประชาชน อสม. และหน่วยงานภาครัฐ
- ผู้นำมีวิสัยทัศน์และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับชุมชนได้
- รูปเล่ม-ยาเสพติด-ชยันนาท
- มีกลไกติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ (ประชุมทุกเดือน)
- กองทุนมีฐานทุนทางศรัทธาและทุนทางสังคมที่มั่นคง
- ใช้แนวทาง “ให้โอกาสและสันติวิธี” ทำให้ชุมชนร่วมมือได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง

โอกาสในการพัฒนา

- ขยายผลนวัตกรรมไปยังหมู่บ้านข้างเคียง เพื่อสร้างเครือข่ายตำบลปลอดภัยยาเสพติด
- พัฒนาเครือข่ายเยาวชนต้นแบบด้านการป้องกันยาเสพติด
- นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายไปประยุกต์ใช้กับปัญหาสุขภาพอื่น ๆ เช่น สุรา บุหรี่ และสุขภาพจิต
- พัฒนาเป็นระบบข้อมูลเฝ้าระวังยาเสพติดดิจิทัลระดับตำบล เพื่อการติดตามต่อเนื่อง
- ผลักดันให้เป็นต้นแบบนวัตกรรมสุขภาพเชิงพื้นที่ระดับจังหวัด

กรมส่งเสริมสุขภาพ
Department of Health Service Support

